

Verksamheten i Postmuseum under 2003

Postmuseums styrelse

Ledamöter i Postmuseums styrelse har under året varit Inger Holmström, Postens kommunikationsdirektör, ordförande; Inge-mar Persson, vice VD för Posten Sverige AB, vice ordförande; Britt-Inger Hahne, chef för Posten Frimärken; Majvor Isaksson, chef för Posten Service; Gunnar Nordlinder, chef för Postmuseum; Berit Rönnstedt, planeringschef vid Nordiska museet, utsedd av Riksantikvarien; Jan Billgren, representant för Postmusei Vänner; Börje Wallberg, representant för Sveriges Filatelist-Förbund samt Bo Andersson, representant för personalorganisationerna i Posten. Ulla-Madelaine Neurath har tjänstgjort som sekreterare.

Styrelsen har under året hållit fyra sammanträden. Man har noga följt museets verksamhet, särskilt vad gäller ekonomi, marknadsföring, utställningsplanering och framtidsstrategi.

Allmänt

Antalet besökare på Postmuseum uppgick till totalt 121.072 (föregående år 127.446) inklusive besökarna i posthuset på Skansen, 22.530 (16.130).

Årets stora utställning var *En riktig Post?*, som skildrade Postens moderna historia, dvs. de senaste 50 årens utveckling. Utställningen visade på ett pedagogiskt sätt alla de omvälvningar och förändringar som skett och hur reaktionerna varit på dessa förändringar. Slutsatsen blev att Posten alltid varit "riktig", men att den ständigt varit i förändring. Under hela utställningsperioden var det fritt inträde för Postens anställda, vilket flitigt utnyttjades.

En intresseväckande filatelistisk utställning,

Sigge Ringströms museum, invigdes under vintern. Den skildrade en person som betytt mycket för svensk filateli och även skapat ett eget "frimärksmuseum" i Trelleborg, från vilket ett urval objekt visades i Postmuseum.

Museichefen har regelbundet deltagit i museichefskollegiets sammanträden. Han har också deltagit i möten mellan postmuseicheferna i de nordiska länderna, varvid nuvarande och framtida samarbetsprojekt diskuterats. Projektet "De band Norden samman, postvägar under 1600-talet" har fortskridit enligt planerna. Här har de fyra nordiska postmuseerna gemensamt tagit fram källmaterial och kartor ur arkiv och skildrat uppbyggnaden av det postala vägnätet i Norden. Materialet kommer våren 2004 att presenteras i en populärt upplagd publikation.

Museet har liksom tidigare år haft ett utomordentligt gott samarbete med Postmusei Vänner, som tagit del av museets verksamhet med stort engagemang och även bidragit med praktiskt arbete. Postmusei Vänner är en av de största museivänföreningarna i landet och har gett ett värdefullt ekonomiskt stöd. Genom generösa bidrag från föreningen har museet bl. a. kunnat bekosta forskning om 1600-talets postvägar, trycka en katalog till utställningen *En riktig Post?* och köpa in ett antal mycket intressanta filatelistiska objekt.

Samarbetet med frimärksklubbar, samlarföreningar, filatelister och andra med knytning till museets verksamhet har varit synnerligen gott. Många föreningar håller regelbundet sina sammankomster i museets lokaler. Flera samarrangemang har också hållits mel-

lan museet, olika föreningar samt engagerade och entusiastiska personer. Motivsammlaren Ulla Wengraf har ordnat välbesökta *Frimärkträffar för eftermiddagslediga*. Sveriges Filatelist-Förbund har bedrivit kursverksamhet med föreläsningar och workshops inom ramen för *Filatelistisk Höskola*. Det ömsesidiga utbytet av kunskaper och forskningsresultat mellan föreningar, enskilda forskare och museet har varit värdefullt. Postanställda, pensionärer från Posten och andra privatpersoner har bidragit med material till samlingarna.

Organisation och personal

Museet har under året varit organiserat i följande enheter:

Föremålsenheten, som svarat för att filateli, föremåls-, foto- och arkivsamlingarna bevaras för framtiden i oförändrat skick. Dokumentation sker av postal verksamhet, filateli och fotoarbete. Inom enheten utförs urval, beskrivning och montering av material ur museets samlingar till olika filateliutställningar. Följande tjänstemän har arbetat under enhetschefen Olle Synnerholm: Bengt Andersson, Bo Andersson, Maud Boltzius Isheden, Yvonne Engelbrektsson, Leif Karlsson, Marianne Larsson, Louise Lind och Björn Sylwan. Ulla-Madelaine Neurath har på deltid utfört arbeten för enheten. För fotografering har personal inhyrts under året. För textskrivning till gamla bilder har fotografen Yngve Hellström anlitats.

Informations- och utställningsenheten, som har ansvarat för extern information med marknadsföring av museets verksamhet, samt utställningar, barn- och ungdomsverksamhet, program, visningar och undervisning. Under enhetschefen Vesela Stridsberg har Karin Nygren, Hedvig Bruzæus, Anna-Karin Forsström, Viveka Nybom, Pernilla Åström (barnledig fr.o.m. oktober) och Maria Sjöberg (vikarie för Pernilla Åström fr.o.m. oktober) arbetat. Pia Bäckström (förtroendeman SACO-Posten) har varit ledig under hela året. Dessutom har följande timanställda museilärare anlitats under året

för visningar och arbete i barnverkstaden Lilla Posten: Jenni Hestrell, Karin Nybom, Lisa Wiklund, Emilie Negelius (t.o.m. september) och Eva Berglund (fr.o.m. november).

Enheten för Lokaler och Säkerhet, som svarat för allmän säkerhet, vakthållning, fastighetsfrågor, lokal- och rekvisitauthyrning samt administrerat samarbetet med föreningen Postmusei Vänner. Chef för enheten har varit Monika Hansson, med följande medarbetare: Christer Lindblad, Kerstin Mörk, Mariana Cordier och "Ille" Karl-Gösta Kippel. Följande värdar har anlitats på helger och vid andra aktiviteter: Susanne Ljungberg, Viveka Norström (t.o.m. 30/4) Erika Lundell, Jacob Wennbom, Malin Negelius, Ingrid Höglund och Johan Udénberg.

Ledning och museibutik. Under museichefen Gunnar Nordlinder har Ulla Madelaine Neurath arbetat som sekreterare och Robert Mattson som ansvarig för bl. a. datafrågor. Museibutiken har sålt frimärken, frimärksprodukter, samlartillbehör, vykort, litteratur och presentartiklar. Butiken har också svarat för försäljningen i posthuset på Skansen. I butiken har följande tjänstemän arbetat: Britt Synnerholm, Ann Wennström, Maud Boltzius Isheden, Yvonne Engelbrektsson, Carina Hill, IngaLill Nilsson och Kaarina Smielkiewicz.

Biblioteket och Post F@ktum har förvärvat och lånat ut böcker och tidskrifter inom svensk och utländsk posthistoria och filateli, liksom svenskt postalt tryck, samt väglett besökare i samlingarna och till de internetuppkopplade datorerna. Bibliotekschef har varit Erik Hamberg med följande medarbetare: Karin Norberg, Monica Jonsson, Eija Lietoff Schüssler (t.o.m. 31 maj) och Lotte Edsbrand (barnledig t.o.m. 31 maj samt från 5 november). De två sistnämnda har arbetat med den pedagogiska verksamheten vid enheten.

Timanställd personal, med huvudsaklig tjänstgöring under helger, har varit: Theo Axner, Charlotta Nilsson, Ingrid Erlandsson

del Castillo (t.o.m. 13 juli) och Kajsa Eriksson (från 1 mars). Under tiden mars-maj samt från oktober ansvarade Kajsa Eriksson för den pedagogiska verksamheten.

Föremålssamlingarna

Förvaring, vård och konservering

I magasinerna i Tumba har ytterligare arbete lagts ner på register för att man snabbt ska kunna finna föremålen. Skador på tryckplåtarna för frimärken har delvis åtgärdats av en konservator.

Årsmätningar av temperatur och fuktighet har gjorts i två av utställningssalarna.

Under året har mottagits bilder, tagna 2002-2003 av olika postcenter. Ett urval av dessa har lagts in i museets bilddatabas och blivit tillgängliga på internet.

Bilder, tagna 1986, av olika postkontor, har digitaliserats och visas nu på internet.

Fältverksamhet och dokumentation

Korta dokumentationer har gjorts av följande:

Fotografering har skett av Svensk Kassaservice i Garpenberg (bibliotek), Hedemora (bensinmack) och Borlänge (skoaffär). Aktuella bilder har tagits av 1600-talets postvägar (Frösön, Njutånger, Enånger, Vallentuna, Örsundsbro, Uppsala m.m.). Exteriörfotografering av ett näst intill färdigt Arken (Postens nya huvudkontor i Tomtebodan) genomfördes också.

Bland de stora förändringar som skett i Posten hör även ett uniformsbyte. En brevbärare, Lisbeth Friberg i Knivsta, fotograferades och intervjuades. Hennes arbetskläder inköptes av Postmuseum.

Registrering och fotografering

Databasen "Post" utökades med 122 registreringar. Därmed var totalt 10.438 föremål registrerade vid årets slut.

Bilddatabasen "Foto" omfattade totalt 33.932 bilder vid årets slut.

Antalet forskarbesök uppgick till 101.

Förvärv av föremål, arkivalier och fotografier

Som gåva inkom en äldre kvinnlig brevbärandeuniform, med handlingar kring uniformen.

En stor samling manliga uniformspersedlar inkom från Lennart Åhlund som komplement till en tidigare gåva från år 1993.

Postblanketter av olika typer samt sju album med vykort från tiden före 1915, vilka visar ett svunnet Stockholm, har också inlämnats som gåvor.

Filatelisamlingarna

De svenska utställningssamlingarna med svensk respektive engelsk text har utökats med totalt 138 blad.

Huvudsamlingen av svenska frimärken har monterats till och med utgivningen den 11 november 2003. Därmed har 17 nya albumblad tillförts samlingen och ställts ut.

Äldre lånesamlingar har under året uppdaterats och ommonterats i samband med utställningsplanering och vid akuta behov.

Från Världspostföreningen i Bern, Schweiz, har under året erhållits frimärken från ett stort antal länder. 12 bulletiner därifrån har registrerats.

Frimärks- och stämpelsamlingar samt donationer har studerats av forskare vid 29 tillfällen.

Ur Postmuseums omfattande brev- och stämpelsamling har 301 brev registrerats i den filatelistiska databasen som nu omfattar 903 objekt.

Förvärv av tryckprover och filatelistiska objekt

Från Posten Frimärken har under året levererats 4.908 normalprover och 1.184 färgprover, totalt 6.092 objekt. Från Posten Frimärken har även inkommit 64 frimärksförlagor, 23 skisser och 44 gravyravdrag.

Under året har 19.879 frimärken, 171 första-dagsbrev, maximikort och andra frimärks-produkter samt 9 brev och vykort acces-sionsbokförts.

Gåvor

Postmusei vänner har under året givit ett antal gåvor, vilka redovisas i föreningens verksamhetsberättelse.

Sösdala filatelistförening har donerat sin av-lidne medlem B. Edwin Perssons samling av kuvert, stämplade från orter i hela Sverige.

I samband med det nya brevnätets införan-de 1996 tillkom nya terminalstämplar. Dessa har dokumenterats och insamlats av en ut-vidgad arbetsgrupp inom "Klippska klub-ben" vid Ersta Diakonianstalt och efter fem års arbete överlämnats till Postmuseum.

En rekommenderad trycksaksförsändelse till England med 5-dubbelt porto 1877 var Postmusei Vänners förnämsta gåva under 2003.

Museibutiken

Butiken har under året sålt frimärken, fri-märksprodukter, samlartillbehör, vykort, lit-teratur och presentartiklar med anknytning till Postens och museets verksamhet. Den ökade frimärksförsäljning som märktes re-dan föregående år har hållit i sig. Posten Fri-märken har på ett bra sätt stöttat försälj-ningen genom annonsering inför årets fri-märksutgivningar. Särskild uppmärksamhet blev det kring utgåvan av frimärket med den mördade utrikesministern Anna Lindh, då museet vid utgivningstillfället besöktes av tre ministrar med statsminister Göran Persson i spetsen. Närvarande var även Postens VD Erik Olsson, styrelseordföran-den Marianne Nivert, förre statsministern Ingvar Carlsson, Stockholms finansborgar-råd Annika Billström, m.fl.

Liksom tidigare år handstämplades vanliga och rekommenderade brev. Särskilt popu-lärt har det blivit att skicka handskrivna bröllopsinbjudningar i kuvert med frimär-

ken, köpta i butiken, varefter försändelserna handstämplas.

Posthuset på Skansen var under år 2003 öppet alla dagar under tiden juni t.o.m. augusti samt under Skansens julmarknadsdagar, fyra adventssöndagar i december. Totalt kom drygt 22.000 besökare.

Publik verksamhet

Antalet besökare uppgick till totalt 121.072 (127.446), vilket inkluderar besökarna i posthuset på Skansen, 22.530 (16.130).

Postmuseums öppettider var oförändrade under 2003: tisdagar-söndagar 11-16, onsdagar 11-19 (ej maj-augusti), måndagar stängt.

Utställningar

Basutställningar

Brevet – en resa genom sekler

Utställningen är fortfarande mycket populär trots att den är från 1986. Många besökare vill se den svenska postens historia och hur brev har skickats i snart 370 år. De får i olika scenerier möta några av de människor som arbetat inom Posten. I början av året placerades en dator i utställningen där Postens hemsida www.posten.se är ständigt tillgänglig för besökarna.

Märkvärdigt!

Utställningen, som öppnades 1999, berättar om frimärkets, vykortets och samlandets historia, speglad genom kända och okända samlare. Den handlar också om hur frimärksbilden utvecklats liksom om konstnärerna, hantverket och tekniken bakom frimärket.

I utställningens sista rum visades fyra privata samlingar med frimärken, vykort och föremål:

Äpplen på alla vis

av Görel Kristina Näslund
t.o.m. 19 januari 2003

Judiskt liv – vykort från en svunnen tid

av David Fischer

21 januari – 31 augusti 2003

Stockholms stadshus 80 år

av Britta Skoglund

10 september – 23 november 2003

Julpåsen

av Samlarföreningen Mälarbältet

3 december 2003 –

Slaniamonter

I Post F@ktum finns ett rum som har uppkallats efter frimärksgravören Czeslaw Slania. Här visas permanent museets Sverigesamling. En monter berättar om Slania och hans arbete.

Lilla Posten

Denna museets barnverkstad och barnutställning startade 1996. Här visas föremål med anknytning till post, frimärken och brev. Våra yngsta besökare får här möjlighet till lek och eget skapande. Barnen kan pröva på hur det var att jobba på Posten förr i tiden.

Tillfälliga utställningar

Brev från drottning Kristina

– 2 mars 2003

Denna utställning var mycket välbesökt även under de sista två månaderna. Från början var det tänkt att utställningen skulle pågå fram till 12 januari 2003, men det stora intresset från skolor och allmänhet gjorde att den förlängdes till den 2 mars.

Utställningen berättade om drottningens dramatiska liv och personerna runt henne. Här talade hon med sin egen personliga röst, den som kommer fram i breven hon skrev. Utställningen visade femton brev ur den enorma brevsörd drottningen lämnade efter sig. Utställningsformgivaren Anne-Marie Broms skapade scenerier som inramade breven, föremål från 1600-talet och många

porträtt av drottningen och personerna i hennes närmaste krets.

I utställningens lilla "biosalong" visades Herman Lindqvists TV-program om drottning Kristina. På söndagarna visades långfilmen "Queen Christina" med Greta Garbo. Under hela perioden pågick dramatiserade visningar för alla åldrar samt en föredragsserie om drottningen.

Prinsessor och prinsar

– 4 maj 2003

Under vårterminen 2003 har barn i alla åldrar, som besökt Lilla Posten på helger, fått hjälpa till med att göra en egen liten utställning. Med anledning av utställningen om drottning Kristina arbetade barnen med temat prinsessor och prinsar. Barnens arbete resulterade i fina teckningar och collage.

Sigge Ringströms museum

11 mars – 20 april 2003

Sigge Ringström (1908-1992) från Trelleborg var under lång tid en ledande profil inom svensk filateli. Utställningen speglade den mångfald som kännetecknade hans filate-

listiska gärning. Närmare 200 albumblad ur hans omfattande samlingar ställdes ut, bland annat många sällsynta frimärken och brev av hög klass. Det var första gången på mer än trettio år som delar av samlingarna fanns tillgängliga utanför Trelleborg.

Sigge Ringström var en legendarisk frimärkssamlare redan under sin livstid. Han tillhörde en begränsad grupp samlare som lyckades bygga upp storartade kollektioner, trots relativt anspråkslösa ekonomiska resurser. Björn Sylwan vid Postmuseum och Tomas Bjäringer från Stiftelsen Ringströms museum för filateli gjorde urvalet för denna utställning. Hela samlingen har hittills förvarats i Sparbanken i Ringströms hemstad Trelleborg. Den består av 1.392 albumblad.

Carl Aspegren, ordförande i Stiftelsen Ringströms museum för filateli i Trelleborg, invigde utställningen.

En riktig raritet som visades på utställningen *Sigge Ringströms museum* och som var motiv till inbjudningskortet och affischen är ett brev till Havanna, Kuba, frankerat med 243 öre Vapentyp, porto till Västindien via Ostende och England.

Ur Sigge Ringströms samlingar.

Utställningen *En riktig Post?* invigdes av den ny tillträdde VD:n Erik Olsson. Vid invigningen medverkade även "Arga Lasse" (skådespelaren Lars Nord) från Postens reklamfilmer.
Foto: Yngve Hellström.

En riktig Post? 10 juni 2003 –

I denna utställning sökte Postmuseum svaret på frågan: Vad är "En riktig Post"? De senaste åren har det säkert inte undgått någon i Sverige att Posten har förändrats. Postkontor har lagts ner och serviceställen öppnats på platser där man minst har anat. "Posten finns bakom potatisen!" kan det numera stå på en skylt i livsmedelsaffären runt hörnet. Har det blivit bättre eller sämre? Vad tyckte svenska folket och vad skrevs i media?

Postmuseum berättade historien som ledde fram till dagens Post; om att Postens förändringar inte enbart beror på omorganiseringar inom Posten, utan också på politiska beslut, kunders skiftande behov och age-
rande, teknikutveckling som flygplan, fax och Internet samt allmänna trender i samhället.

Fotografier, affischer, filmer och föremål,

som t.ex. uniformer, skyltar och brevlådor ur museets rika samlingar, visade vägen genom utställningen från 1940-talets Sverige fram till idag. Här fanns allt från skämtteckningar till gamla postala framtidsvisioner.

Utställningen avslutades med att folkets röst kunde göra sig hörd genom de undersökningar som Posten har gjort, men också genom möjligheten för alla besökare att själva berätta vad de tycker om Posten och vad de önskar sig av framtiden.

Vernissagen blev mycket lyckad med närmare 500 gäster. Utställningen invigdes av Postens nye VD, Erik Olsson. Vid invigningen medverkade också "Arga Lasse" (skådespelaren Lars Nord) från Roy Anderssons välkända TV-reklam för Posten under 2002.

Vad är kommunikation? 24 maj 2003 –

Hur kommunicerar människor med varandra? Denna fråga arbetade mellanstadiebarn från Gärdesskolan i Stockholm med under vårterminen 2003. Barnen har behandlat många olika sätt som vi människor kommunicerar på: med de kläder vi bär, via post och telefon, med hjälp av flaggor, morsetelegraf och runskrift. Hur skriver vi våra brev idag? Med penna eller e-post? Med teckningar och föremål visade skolbarnen exempel på olika kommunikationssätt.

Föreningen Postfolkets Sommarsalong 13 juni – 17 augusti 2003

Föreningen Postfolket inbjöd alla sina konstutövande medlemmar att ställa ut och sälja sina alster inom måleri, grafik och konsthantverk. Kring 130 verk ställdes ut i samarbete med Postmuseum. En särskild jury bedömde konstverken och hederspriser delades ut vid invigningen. Konstnären Jordi Arkö var invigningstalare.

Digitala utställningar

I slott och koja
– postkontor förr och nu i Norden
1 mars 2001 –

Den tillfälliga utställningen *Posten i slott och koja*, som pågick i Postmuseum under 1999-2000, inspirerade till detta samarbetsprojekt mellan postmuseerna i Finland, Sverige, Norge och Danmark. Tillsammans producerade museerna en nätutställning anpassad för visning på museernas webplatser på Internet, t.ex. på Postmuseums webbplats www.posten.se/museum.

Stockholm på gamla vykort

1 juni 2002 –

Även på museets hemsida uppmärksammades Stockholms 750-årsjubileum. 14 vykort från museets omfattande samlingar fanns utställda. Alla vykort visade Stockholm vid sekelskiftet 1900. Trots den tidstypiska prägnen kan man idag känna igen platserna på de mestadels svartvita bilderna.

Gamla fina julkort

november 2003 –

Postmuseum har över 10.000 olika julkort i samlingarna, många från glansperioden kring det förra sekelskiftet. Utställningen på hemsidan visade 80 julkort av okända konstnärer, fina exempel på vackra och populära kort som skickades i stort antal vid den tiden.

Gamla fina påskkort

april 2003 –

Utställningen på hemsidan visade ett 50-tal påskkort med olika motiv från museets samlingar.

Program

Programlagd verksamhet för besökarna har hållits vid 365 tillfällen (381). Här ingick också barnverkstaden *Lilla Posten* som var öppen för lågstadiesbarn lördagar-söndagar och skollov.

Program med anknytning till utställningen *Brev från drottning Kristina* har varit mycket välbesökta och uppskattade av publiken.

Bland dem kan nämnas museipedagogernas dramatiserade visningar i tidsenliga dräkter som lockade många deltagare. Under utställningens sista månader fortsatte *föreläsningarna* om drottning Kristina. Föreläsare var Gunnar Wetterberg, Karin Sidén och Ebbe Schön.

Utställningen *Sigge Ringströms museum* visades för allmänheten vid ett par tillfällen av Björn Sylwan. David Fischer höll föredrag vid ett tillfälle med anledning av utställningen *Judiskt liv – vykort från en svunnen tid*.

Särskilda arrangemang anordnades under året i samband med sju *frimärksutgivningar* med signering av gravörer och formgivare, specialstämpling och försäljning. Den 2 februari arrangerades en *museidag* tillsammans med övriga Stockholmsmuseer och i samarbete med Dagens Nyheter. Postmuseum deltog i *Nordiska dagarna* 22-25 oktober med en utställning och ett föredrag av Rune Bengtsson från Samfundet Sverige-Färöarna på temat *Czeslaw Slanias 100 färöiska frimärken*.

Under hösten genomfördes två *föreläsningar* med anknytning till ett par av årets frimärksutgåvor. Den 15 oktober arrangerades "Heliga Birgitta – en kväll om vårt svenska helgon" då författaren Maja Hagerman föreläste under rubriken "Heliga Birgitta och andra starka kvinnor i svensk medeltid" och Christina Jägerbäck från Posten Frimärken berättade om frimärksutgåvorna under året. Från och med den kvällen visades en liten motivutställning om Heliga Birgitta, sammanställd av Ulla Wengraf. Den av publiken uppskattade utställningen fick vara kvar över årsskiftet i trapphallen utanför Post F@ktum. Den 12 november arrangerades "Fredrik Blom – en kväll om en stor svensk arkitekt" då Arne Clevestam föreläste och Christina Jägerbäck berättade om frimärksutgåvan med Bloms lusthus.

Tipstävlingen *Nostippen* genomfördes under skolloven. *Skollovsprogram* arrangerades med bland annat barnteater, barnvisningar samt aktiviteter på olika teman i barnverkstaden Lilla Posten. I *Post F@ktum* arrangerades

ungdom, till exempel skolprogrammen i basutställningarna för barn på låg- och mellanstadiet, programmet *Leka Post* i barnverkstaden *Lilla Posten* för sexårsgrupper, visningar av basutställningarna *Ett brev betyder så mycket* och *Märkvärdigt!* för högstadies- och gymnasieklasser samt i samarbete med Post F@ktum skolprogrammet *Källor och källkritik* för gymnasieklasser, folkhögskola och komvux. Basutställningarna och de tillfälliga utställningarna *Brev från drottning Kristina*, *En riktig Post?* samt *Post F@ktum* har visats för grupper i olika åldrar. I *Post F@ktum* har också datakurser för seniorer genomförts.

Marknadsföring

Information om utställningar och programverksamhet har regelbundet skickats ut till massmedia vars uppmärksamhet kring museet i hög grad var knutet till utställningarna *Brev från drottning Kristina* och *En riktig Post?* Cirka 152 (181) tidningsartiklar, 361 (375) evenemangsnotiser och 30 (44) inslag förekom i radio och TV. Antalet presskontakter, mätt i antal tillfällen då medier haft direktkontakt med museet uppgick till 278 (243).

Annonsering har varje vecka skett i Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet och Metro under rubriken "Museer". Ett antal separatannonser gjordes också i dessa tidningar, särskilt i samband med programverksamhet och öppnandet av nya utställningar. Annonser infördes även i fackpress och lokaltidningar samt turistpublikationer. Totalt annonserades det vid 269 (302) tillfällen. Postmuseum fortsatte samarbetet när det gäller annonsering med tre av museerna i Gamla stan: Livrustkammaren, Kungl. Myntkabinettet och Nobelmuseet.

Affischer, inbjudningskort och programblad framställdes och skickades ut till utvalda målgrupper, till exempel till massmedia, de 2.700 medlemmarna i föreningen Postmusei Vänner, till olika kulturinstitutioner, föreningar, bibliotek, museer, frimärksklubbar, frimärkshandlare, skolor och studieförbund, turistbyråer, hotell m.fl. Affischer anslogs i

Postens förändring symboliserades med en bild, tecknad av Sonny Löfvall. Bilden blev motiv till inbjudningskort, affischer, katalog och flagga till utställningen *En riktig Post?*

Stor-Stockholm på tunnelbanestationernas kulturtavlor samt på stolptavlor och andra platser runt om i Stockholm. Under sommaren anslogs affischer om *En riktig Post?* under fyra veckor i tunnelbane- och pendeltågsvagnarna.

Programbladet *Nytt på Postmuseum* gavs ut med tre nummer i en upplaga av 12.000 exemplar per nummer. Ungefär 6.000 skickades ut till olika målgrupper (se ovan). *Nytt på Postmuseum* delades ut på museet och på andra platser, till exempel på bibliotek, turistbyråer i Stockholm och ute i landet.

Museet deltog under hösten i två skolmässor, *Kultur för unga* på Kulturhuset och *Skolforum* på Älvsjömassan. Många nya värdefulla kontakter med lärare från Stor-Stockholm och övriga landet etablerades. Ett stort antal av våra trycksaker delades ut, bl.a. foldern om museets pedagogiska verksamhet som produceras varje höst- och vårtermin för utskick till skolor i Stor-Stockholm samt Mälardalen.

Till utställningen *En riktig Post?* producerades en bildrik katalog på svenska med sammanfattning på engelska, författad av Bo Andersson och Pernilla Åström, Postmuseum. Som en del i marknadsföringen av Postmuseums konferenslokaler producerades foldern *Konferenser och möten med historia och kultur* som senare skickades ut till företag i hela Stor-Stockholm.

Museets hemsida www.posten.se/museum har under året uppdaterats och utvecklats av museets personal, både redaktionellt och formmässigt, det senare i samarbete med ansvariga för Postens hemsida. Postmuseums sida anses av Skolverket samt projektet *Museifönstret* vara en av de bästa museisidorerna i Sverige och deltar i ovanstående projekt som drivs av Skolverket och Historiska museet. Ett studiematerial togs fram med anknytning till utställningen *En riktig Post?* som efter utställningens avslutning kommer att vara en av de webbutställningar som finns på hemsidan. Hemsidan har under året länkats till ytterligare hemsidor, både i Sverige och utlandet.

Biblioteket och Postf@ktum

Post F@ktum har hållit öppet tisdag-söndag kl. 11-16, samt kvällsöppet fram till kl. 19 på onsdagar, med undantag för tiden maj-augusti. Bibliotekets samlingar har varit tillgängliga för besökarna under samma tider från och med maj månad. Dessförinnan var biblioteket öppet under motsvarande tider tisdag-fredag.

Antalet nyregistrerade böcker uppgick till 667 volymer. Antalet löpande tidskrifter med filatelistiskt, posthistoriskt, postalt eller museirelaterat innehåll uppgick till 187 st.

I bibliotekets bok- och tidskriftsartikeldatabaser har 3.255 dokument registrerats. Till sammans innehöll Mikromarc- och Libris-databaserna 47.698 dokument vid årets slut. Samtliga dessa är sökbara via Internet. En god tillströmning av nya låntagare kan konstateras. Antalet utlån har ökat kraftigt och uppgick till 3.562 st. I början av året infördes

lånkort för alla besökande låntagare. Detta förenklar lånerutinerna avsevärt.

Datakurser har hållits vid 37 tillfällen i multimediarummet i samarbete med SeniorNet Sweden. Dessutom har det pedagogiska programmet *Källor och källkritik* genomförts fem gånger, med utgångspunkt från en brevväxling i museets arkiv. Denna är förd mellan två makar under andra världskriget. Programmet vänder sig till gymnasieskolan och arrangeras i form av ett seminarium. I samband med visningar för skolklasser av utställningen *Brev från drottning Kristina* ordnades även demonstrationer av äldre brev ur museets samlingar. Detta skedde vid fyra tillfällen.

I samarbete med Sveriges Filatelist-Förbund ordnades en tvådagarskurs i montering av frimärkssamlingar med hjälp av dator den 10 och 11 maj.

Forskarrummet har utnyttjats flitigt, med 207 bokade möten av såväl interna som externa användare. Antalet visningar av *Post F@ktum* uppgick till 6 st.

Vidare har en informationsfolder om fakta-våningen framställts, formgiven av Eija Lietoff Schüssler.

Publikationer

Till utställningen *En riktig post?* utgavs en utställningskatalog med engelsk sammanfattning. Katalogen, som är författad av Bo Andersson och Pernilla Åström, ingår som nr. 51 i serien *Meddelanden från Postmuseum*.

I november utkom årsboken *Postryttaren* med sin femtiotredje årgång. Redaktör var Jan Billgren.

